

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [Lé-
vészutoka], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre annu intregu . 12 „ „ „

Pentru Roman'a :

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :

10 or. de linia, si 30 or. tacs'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In loculu deschisu
20 or. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 8/20 april, 1871.

Situatiunea d'in Parisu nu s'a mai schimbatu. Guvernulu de Versali'a se incerca pre tota diu'a a intreprinde una lovire decisiva contr'a Parisului, inse planurile lui se nimicescu totu-de-un'a prin prohibetatea si atentiunea insurgentiloru. Domnulu Picard nu intarda neci una-data a comunicá camerei, cá tote aceste fusera numai explorari séu loviri neinsemnate, si arunca focu contr'a insurgentiloru pentru buletinele loru de invingere ; inse posii privescu in retragerea truppeloru parlamen-tarie unu resultatu decisivu, pre care apoi nu in-tarda a-lu publicá prin buletine si ordini de dñ. La totu casulu trebuie sé marturisimu, cá de mai multe dñle guvernulu n'a obtienutu neci unu re-sultatu de ce-va insemnate, una impregiurare, ce devine cu atátu mai periculoasa, cu cátu dispu-setiunea spireteloru d'in Parisu incepe a se de-partá totu mai tare si in modu visibilu de cátra guvernulu legalu. Respunsulu datu de siefulu po-terei esecutive, dñu Thiers, representantiloru ligei republicane, n'a produsu neci una multumire in capitala, d'in contr'a a iritatu si mai tare spi-ritele.

Dupa scirile d'in urma se pare cá molochulu anarcei, care de unu tempu incoce sgudie si cu-triera intrega Franci'a, s'a saturatu de sangele ce i s'a sacrificatu pana acum'a, cá-ci guvernulu com-munalu de Parisu comunica, cá a inceputu nego-ciári cu Versali'a, cu scopu de a medilocí una impaciure.

Scirile d'in Versali'a spunu, cá Thiers a amenintiatu atátu Adunarea natiunale cátu si gu-vernulu nemtiescu cu abdicarea sa. Caus'a acestei procederi a lui se díce a fi, cá unu representante prusescu i-ar' fi imputatu despre pré lung'a tra-ganare a resbelului cu Parisulu, declarandu-i totu-una-data, cá, preste putienu, comand'a nem-tiesca se va vedé necessitata a intreveni in Pa-ri-su. Comunicandu-se acést'a cu Berolinulu, prin-cipele Bismarck a respunsu, cá in situatiunea pre-sente a partiteloru d'in Franci'a, remanerea in ofi-ciu alu renumitului barbatu de statu, care direge asta-di destinele Franciei, e garanti'a cea mai si-gura ce se pote dá Prussiei. In fine spune, cá gu-vernulu Tiarului nemtiescu va acceptá resultatul resbelului inceputu cu comun'a de Parisu, dar' nu va concede cá revolutiunea sé remana invin-gutoria.

Cátu despre noi, ni place a crede, cá fran-cesii, considerandu grelele loviture si desastre ve-nite a supr'a patriei loru, si-voru intinde man'a de infratire, incungiurandu estu modu intreveni-rea armata a inamicului loru, si collucrandu d'in res-poteri pentru binele si prosperarea multu cerca-tei loru tiere.

D'in Ostrunguri'a avemu a inregistrá, cá in 10. april, sér'a, s'a tienutu la c. Iuliu Andrassy unu consiliu ministerialu de patru ore, in care s'a discutatu respunsulu ministrului Pauler, ce-lu va dá la interpellatiunile deputatiloru Ghyczy, c. Ferd. Zichy si Hrabár, facute cu privire la congressulu catoliciloru magiari d'in Pest'a. D'in durat'a ace-storu consultári se pote deduce, cá respunsurile ministrului Pauler au produsu opiniuni diverginte in sinulu ministeriului.

Conferinti'a de Alb'a-Juli'a.

(Urmare.)*

Aretáramu in nr. tr. conclusele comitetului a supr'a intrebáriloru principali ; avemu sé insem-námu, cá acele s'a facutu tote cu votu unanimu, de si in cursulu discussiunii se ivise propuneri felurite, mai alesu a supr'a „petitiunii“ si a mo-dului de inaintare la loculu destinatiunii. — Doi membrii voiau cá in petitiune sé se dèe espressi-une unoru tendintie amenintiatorie relativu la ur-márele ce ar' resultá d'in eventual'a refusare a congressului. S'a observatu inse, cá cestiunea este: de a da espressiune vointiei firme de a aperá cu

*) Vedi Nr. trecutu alu „Fed.“

resolutiune si perseverantia independinti'a si auto-nomi'a besericeí ; cá amenintianle ar' fi vane si cá descoperirea vointiei in viitoriu ar' fi problem'a viitorului, prin urmare inoportuna si neci decátu la tempu acum si aici. — Altii voiau cá petiti-unea sé se innaintedie prin unu barbatu de incre-dere, dar' s'a observatu cá ée si conferinti'a este de natura privata, conclusulu ei inse este unu ac-tu publicu, carele totu pre' calle publica trebuie sé ajunga la loculu destinatiunii sale pentru cá innaintandu-se pre calle privata ar' poté sé fie re-fusatu, ori ignoratu. De este sé adaugemu una pagina la istori'a besericeí nostre, aceea sé fie ono-rifica pentru noi. Se amintí unu casu chiaru ana-logu intemplatu asta érna cu Serlii, cari tramise-se una deputatiune d'in 30—40 membri pentru a solicitá implinirea promissiiunii inalte de a se face la camer'a Ungariei „propunere regesca“ re-lativu la postulatele congressului serbescu d'in 1861. Primirea deputatiunii fú refusata d'in cause binecuvantate si bine cunoscute. Deputatiunea se presentá apoi la ministrulu de justitia, dar' ace-stu-a, propter certum quoniam, trageá d'in umeri si ciulidá d'in urechi. — Se mai observá in fine cá, nu atátu a spre a inlaturá presupunerile sinistre si aruncaturele seculariloru antagonisti, cari daca n'au ce díce alt'a, dícu mereu de atát-a anni, cá Ro-manii ambla pre cálli laterali si neconstitutiunali, etc., neci dora pentru cá am avé trebuintia de a ne convinge prin asta incercare cumca absolutis-mulu de care avúramu parte si constitutiunismulu, de care ne bucurámu, vrui sé dícu, care ne súpera acum'a, amendoue rafinate, ar fi osebite si nu iden-tice pentru noi, — ci numai pentru cá potestatea domnitoriloru constitutiunali fiindu cercuscrisa (la noi de candu cu dualismulu pocitu, binisioru le-gata) nu am poté ignorá potestatea factica, éra fiindu cá membrii guvernului cá ministri adeca servi ai coronei si ai tierei fiindu totodata respun-dietori, nu potú ignorá petitiunea, ci cu comitiva buna, rea, cum va fi, trebuie sé o substerna la Domnitoriulu, éra la casu de ignorare séu candu ministrii ar' consiliá reu ori falsu pre Domnito-riulu, in Camera sunt 20 deputati romani, cari de si sunt reprezentanti numai d'in Ungari'a si Ba-natu, si de si sunt de doue confessiuni, totu-si in sentieminte fiindu un'a, se voru interesá de ces-tiunea besericesca a fratiloru, carea e totodata si cestiune natiunala, voru sel scote lucrulu la lu-mina si voru trage la respundere pre ministri, prin urmare lucrulu nu va poté remané ascunsu, etc. etc. Dupa insirarea acestoru si altoru considera-tiuni, cari tote nu se potú enumérá aici, toti mem-brii comitetului se invoira cá inaintarea „petitiunii“ la Domnitoriulu sé se facea prin medilocirea ministe-riului respunsabile. Am crediutu a fi necesaria re-levarea acestui punctu pentru cá elu dede oca-siune unei observári in siecinti'a de séra a confe-rintiei, carea dupa inchiaierea consultáriloru comi-tetului se tienh in aceea-si dí (Joi, 13/1. apr. a. c.) de la 6½ pana dupa 8 ore.

Siedinti'a de Joi séra si cea de Vineri se con-siderara de continuári ale unei si acelei-a-si sie-dintie.

Presiedintele, declarandu siedinti'a deschisa, dede a se cetí nouele telegrame sosite in intervalu, apoi se cetí procesulu verbale alu siedintiei prime si numele membriloru inscriși sub si dupa aceea. Terminandu se aceste, D. ref. alu comitetului (Ba-ritiu) motivandu pre scurtu conclusele comitetului, resume propunerea cunoscuta d'in nr. tr. alu „Fed.“ Ambe punctele se primira cu unanimitate. Cátu pentru modulu d'a se innaintá „petitiunea“ prin medilocirea ministeriului, D. Simionasiu (Zarandu) fece observarea, cá acestu actu ar' in-volve incátu-va recunoscerea fusiunii fortiate a Transilvaniei cu Ungari'a si ar' prejudecá dreptu-rilor de independintia si autonomla a tierei, prin urmare Romanii cari odata cu capulu nu recuno-scu fusiunea, nu potú recunosc neci ministeriulu magiaru. — Presiedintele, cam suprinsu de acestu incidentu, intrebá conferinti'a „de voiesce sé as-culte mai de parte pre D. vorbitoriu, au sé i-se curme cuventulu ? unii díceau da, altii, partea

mai mare ba. — D. Simionasiu reflectá a nu po-té crede cá conferinti'a sé fie atátu de illiberala, cá sé-i ide cuventulu si sé nu-lu asculte, standu i in voia a combate parerile, cari nu i-ar' conveni. — D. Ionu B a l o m i r i (Orestia), recunoscundu insu-si libertatea cuventului, cere a se ascultá chiaru si parerile ratecite, pentru cá vorbele pus-tie nu afla resunetu. D. Simionasiu, cerendu cu-ventulu in cestiune personale, spune cá vorbe in-tru adeveru pustie ar' fi fostu numai a le Dñu B. si cá prin urmare nemeritandu a fi combutate d'in parte i, nu vre sé intinda discussiunea, pentru cá si de altmintrea si ar' fi ajunsu scopulu, desco-perindu-si parerea a supr'a obieptului in cestiune. — D. Asente Severu, spre alinarea celoru seru-pulosi, spune cu indatinat'a-i umore, cá intre mem-brii comitetului sunt mai multi insi cunoscuti a nu sta in relatiuni preamicabile cu ministeriulu mag. si totu-si s'a invoitu a primi medilocirea poterii factice, neinvolvendu acést'a neci recunos-cere neci prejudecata in cestiuni politice. Confe-rinti'a, aflandu multumitorie aplicatiunile d'in par-tea comitetului, primu propunerea intrega asié cum s'a facutu, si intermediulu devenitu comicu prin nescari modulatiuni, gesticulatiuni si ore care umore spinosa, s'a inchiaiatu.

Presiedintele, spre a se scurtá lucrárele siedin-tiei vítorie, roga conferinti'a a se enuciá inca de asta-di a supr'a numerului membriloru, cari voru fi insarcinati a presentá atátu „petitiunea“ la Domnitoriulu, cátu si „decharatiunea“ cu adres'a la Metropolitulu, roga totodata pre membrii con-ferintiei a luá in consideratiune la alegerea perso-nelor si momentulu financiariu, pentru cá n'ar dori a se face colecte pentru deputatiuni. Confe-rinti'a, dupa mai multe propuneri, decise a se alege doue deputatiuni, un'a d'in 12 membri, pen-tru petitiune, alt'a d'in 6 membri, pentru decha-ratiune. — Presiedintele, spre a se poté consultá membrii conferintiei a supr'a personelor alegunde, suspinde siedinti'a pre 15 minute. Consultarea fa-cuta, siedinti'a se redeschide si D. Asente S. cet-tesce numele aceloru membri, in cari trede a se fi concentratu votulu conferintiei si propune pentru deput. de 12, precum urmédia : DD. Vasiliu P o p u, presied. de senatu la Curi'a reg. Gavriilu M i h a l i, consil. la Curt. supr. Alesandru R o m a n u, prof. Dr. Ionu M a i o r u, consil. scol. in pens. — Bar. Davidu U r s u, colon. i. r. in pens. Constantinu P a p f a l v i, canon. metrop. Mateiu Popu G r i d e a n u ases. tabl. in pens. Petru C a t r u s c a, comerciante (in Logosiu) Augustu M u n t e a n u, adv. (Gherl'a) Giorgiu B a r d o s i, comerciantu (Baitia) Michailu N a g y, canonicu (Logosiu) Dr. Ionu R a t i u, adv. (Turd'a) Conferinti'a primesce intoem'a. Pentru deputatiunea de 6 se alegu prin aclamatiune : DD. Constantinu P a p f a l v i, A s e n t e Severu, Nicolau S i a n d o r u, propriet. (Ord'a inf.) Ionu P o p e s c u protop. Simeou H o r v a t u, ases. tribun. urbar. Alesandru V e l i c a n u, ases. trib. comitat.

Dupa ce membrii comitetului si in specie d. referintie fusera rogati a pregati pentru sied. viit. compunerea ambelor acte conformu propunerii, primita prin conclusele de asta-di, siedinti'a se redica.

(Finea va urmá.)

Crisa Oriintelui,

Originea si causele ei.

(Fine.)*

Daca Turci'a este trecutul, adeca o fatala pedeca pentru progresu si civilizate, dupa espressiunea eruditulu St. M. Girardin, — cum dara si-a potutu tiené ea viet'a teritoria secolu intregi sub auspiciile tutelarie ale areopagu-lui europénu ?

Amu dísu si vomu repeti, cá pavez'a ei a fostu nein-tielegerea intre rapitori, a fostu lacomi'a cuceritoriloru si ambitiunea regiloru concurrinti !!

Fára elementu etnicu, fara spiritu de conservatiune,

*) Vedi Nr. trecutu alu „Federat.“

lipsita până și de acelu fanatismu, care a facutu puterea și energi'a barbarului Osmanu la ivirea lui pre contenintele Europei; fără potinția de a-si asimilă ceea ce a cuceritu, prin urmare, fără elementu adevăratu cuceritoriu; — dominiunea semilunei este în sine sorgintea și caus'a crisei morbifice.

Cu statistic'a Oriintului în mana ne facemu forti a probă, că în realitate Turci'a n'a existatu unu singuru momentu.

Etichet'a paradoxsala pre cart'a Imperiului d'isu Ottomanu este un falsificatu, unu firu negru trasu d'în erore print'ro tiesetura albă!

A se aperi integritatea Turciei, în care caletorului nu intalnesc Turci, dupa dis'a lui Blanqui, — este unu „nonsensu.“

Ce pote semnifică integritatea unui Imperiu-fictiune? O integritate se compune d'în fractiuni coerinti, ca și o linia d'în puncte.

Unde sunt acele fractiuni, acele puncte de cohesiune?

Albania, Tessalia, Tracia, Macedonia, Iliricu, Bulgaria, Serbia, Montenegro, Romanii, etc., Balcanulu, Mediteran'a, Pindu, Hemu, Pontu, Carpatii, Delt'a Dunarei nu sunt nici elemente etnice, nici elemente geografice ale semintei turco-musulmane.

Aperatu-s'au celu putienu acelu sistem de ecilibriu de cătra cei ce au facutu d'în elu o dogma politica?

Tractatele d'în 1777, 1792, 1812, încheiate cu Russia și Austria; cucerirea Crimeei; aservirea Pontului și Deltei; rapirea Bucovinei și a Besarabiei; — ni spunu că Nu!

Până se apuce Europ'a apusena a recunósce, că acelu fatalu sistem a servitu numai caus'a Tiarului și ambițiunea lui militanta în Oriinte; până se apuce Austria să invetie în Institutulu Teresianu de la Vien'a și prin Turcii de la Stambul, ce este Cestiunea Oriintului; Russia apucase a pune man'a pre gele mai importante positiuni de la Gurele-Dunarei, Bosforu și Dardanelle.

În această stare de lucruri, diplomati'a occidentala tinea mortisiu la statulu-quo, la integritatea Imperiului Ottomanu, fără să observe, că acelu statu-quo, acea integritate, eră în faptu dominiunea russa și că Imperiulu Ottomanu eră degiă desmembratu!

Amu vedutu, care a fostu elementulu de formatiune alu Turciei, radicate pre ruinele Bizantiului grecu: se scie că unitatea ei politica, unu regim de vaste complicatiuni, unu compromis alu fortiei brute d'în trecut, este fondata pre aglomeratiuni incoerinti, lipsita perfectamente de organizatiune administrativa, de principulu egalității, de reflesiune și chiaru de unu devotamentu calculatu.

Spiritu Islamului de acuzitiune a degeneratu în spiritulu de destructiune.

Sabi'a numai pote tinea ceea-ce a cuceritu.

Ibraimu, vizirulu lui Solimannu, dicea lui Lasky, că ceea-ce se casciga prin sabia, prin sabia trebuie să se conserve.

Acestu midilocu devenitu imposibilu, Turci'a si-a pronunțiatu de multu sentința de mörte!

Abstractiune facundu pentru unu momentu, atâtu de legitimele resentiminte și prejudeții ale poporelor cucerite, câtu și de absolut'a lipsa de elemente vitalității, să vedemu dacă celu putienu protegiat'a Europei, sclav'a Russia și a Angliei, ofere natiunilor martire cutropite necesariile garanție juridice în raporturile lor civile.

Legislatiunea administrativa și judiciara a Turciei con-

siste d'în compilatiunile jurisconsultului Ibrahim-Haleby, adunate la începutulu secolului XV, espuse într'unu codu prin Muradja d'Oissonu cunoscutu sub numire de: „Notitia dignitatum et administrationum omnium tam civilium quam militarium in partibus Orientis.“

Care este sorgintea acestei legislatiuni?

Ea se pote gsi numai în:

1. Collectiunib legiloru d'ise divine d'în Coran.
2. Compilatiuni de legi profetice d'în Sonnetu său Sunnah.
3. Interpretatiunile diferitelor Ulemale, culese d'în Cacunamch.
4. Jurisprudenți'a stabilita prin legisti musulmani.
5. Legile costumare.

Vă să dica, tte aceste legiuri au unu caracteru puru religiosu și sunt esclusivamente efecte ale mahometismului.

Se scie, că religiunea musulmana crede numai în puterea sabiei, sufletulu și fundamentulu ei fiindu spiritulu de destructiune.

Dupa Coranulu musulmanu, ca și dupa Talmudulu giudeu, lumea crestina este unu paria!

„Coranulu, — dice des Mousseaux, — este celu mai mare obstacolu imaginabilu pentru civilizatiune; alu impedece fusiunea raselru și oper'a sociabilității; unde domina Coranulu, sectatori' lui devinu destructori ai civilității.“

Religiunea mahometana fiindu, ca și cea giudaica, o constitutiune politica și sociala numai pentru adeptii ei, în consecința exclusivista, irreconciliabila și opresiva pentru poporatiunea crestina, respinge dela sine totu ce nu-i apartiene, lu condamna la ura și persecutiune perpetua, și intretiene fără intrerumpere resbellulu declarat în altelor idee morale, de cari sunt petrunse tote institutiunile statelor crestine.

Acestu caracteru exclusivu fiindu cunoscutu, întrebămu: unde sunt garantiile sociabilității și ale raporturilor civile?

Noi nu susținemu, că Crestinismulu, care a imprumutatu societăților Europei principiile egalității și ale înaltei morale, ar' fi reusitu a paralisă în acelu-si timpu immoralitatea cuceritorilor și a autocratismului feudal.

Diplomati'a regiloru nu s'a ocupatu de idealulu crestinismului!

Comunitate de religiune nu numai că nu conduce ea singura la identitate de interese, precum nici diferința de culte nu face absolutu imposibile unitățile politice, ci d'în contra noi respingemu, basati pre probe culese d'în viet'a poporelor, veri-ce idea, veri-ce conclusiune, care ar' tinde să întemeze identitatea de interese și unitățile politice numai pre religiune.

Istori'a suferințelor nostre, a Latiniloru d'în Oriinte, ni spune, că unirea nostra cu Rom'a papala nu ne a scutitu de lovirile Papismului, precum nu ne-a confundatu cu Russia seu cu Bizantiulu cultulu ortodossismului nostru resaritenu, și nici nu s'a aperatu acestu cultu de rapirile Russiai ortodosse.

Austro-Ungari'a catolica, crestina și papala, n'a crutiatu pre catolicii Poloniei, Boemiei, Croatiei și Italiei!

Secretulu unităților nu este în comunitate de religiune și cultu, precum nu e religiunea exclusiva cauza de declinare la poporele Austriei și Russiai.

Secretulu influinții russesi în Oriinte nu este în cultulu ei ortodossu resaritenu.

Dar' precum în genere diferința de cultu nu separa poporele de aceea-si origine și nu impedece constituirea

venitu la cugetulu să-i dea unu nume ore-care, advocatur'a eră degiă o corporatiune considerabile. Numele de advocatu lu aflămu mai antăiu la Rom'a, cu tote că individii numiti a d v o c a t u s, la începutu n'au fostu alta-ce de cătu interpreti responsabili. Acesti advocati fure în Rom'a onorati și cu titulu de O r a t o r i. Pre advocati, d'ice acelu diuariu, i-a creatu libertatea.

Advocatii sunt a se cauta numai acolo, unde este libertate. Cicerone dice, că oratorii Greciei se aflău numai în Aten'a, că-ci numai acolo erau institutiuni libere.

Pre tempulu republicei în Rom'a puterea advocatiloru și a oratoriloru si-a ajunsu culmea, er' pre tempulu imperatiloru a fostu în mare decadentia, ba potemu dice franta. — În Aten'a aflămu mai antăiu individii, cari se obligău a scrie discursuri de apărare pentru cei mai slabi.

Chiaru și renumitul Demosthene a scrisu astu-feliu de discursuri de apărare pentru Phormio. Asemenea și Antiphonu a fostu unulu d'între cei mai renumiti scrietori de discursuri de apărare, ba elu a fostu celu d'antăiu care a pretinsu plata pentru lucrările sale; elu este inventatoriulu.

Inventiunea lui s'a latitu foarte tare, și de atunci advocatur'a s'a privitu ca unu midilocu de vieti'a. Dar' totu atunci Oratorulu advocatu a fostu restrinsu între ore-cari margini. A nume: eră în usu ca advocatulu să duca pre clientulu seu cu sine înaintea judecatoriei, să-i espuna dozerile, cu unu cuventu, aveă să faca tote, ca să-i cascade îndurarea și compatimirea atâtu a publicului ascultatoriu, câtu și a juriloru. Nu eră ertatu a sulevă una cestiune de două ori, a cită d'într'o limba vechia și a face sgomotu cu pitiorele, și altele.

unităților etnografice, totu asemenea în specie Coran și Talmudulu marescu obstacolu de fusiune a crestini cu sectatori' lui Mahomedu și ai Sinagogei.

În punctulu conversiunii prin sabia s'au intalnit vechime Papismulu și Protestantismulu, precum se unu asta-di Ortodossismulu moscovitu cu Mahometismulu turc dar' nu li-a succedu și nu li va succede a face unități litice pre asemeni temelie pentru o lunga durata.

În desiertu s'a pus, în desiertu se va pune biserică în serviciulu scopuriloru politice.

Diplomati'a trebuie să renuncie cu o ora înainte și data pentru totu-de-un'a la vechi'a politica, care n'a facu în cursu de mai multi secolii decâtu a servi intereselor ceririi și a mari crisei morbifice în detrimentulu lor mai sacre drepturi; n'a facutu decâtu a tinea în progresulu în daun'a celor mai vitale interese culturale, sociale, politice și economice în Oriinte.

Asta-di poporele si-revindica patrimoniulu usurpatu.

Dreptulu lor este mai puternicu decâtu politic'a unității.

Acestu suveranu dreptu reclama în numele divinei morale, pentru Romanii d'în cele două Dacie, pentru Slatoni, Ruteni, Bulgari, Greci, Iliri, Croati, Albanesi, Be-

neeci, etc. Tote aceste popore, calcate în pitiore, striga asta-precum au strigatu pre timpii Bizantiului, ca și pre timp Alaniloru, Huniloru, Gepidiloru, Gotiloru, Avariloru, Tatariloru și arpadianiloru Mongoli:

„Europa, asculta vocea noastră, care ti-spune că suntemu vii!“

Romanii, mai multu ca ori cine, au dreptulu de d'ice în acestu concertu alu victimelor resaritene:

„Soro apusena, nu uită că Oriintele, care este parte d'în corpulu teu, a înduratu patru-spre-diece secolii plagă unu cumplitu jgu!“

„Acestu Oriinte este alu teu, ca și alu nostru!“

„Elu nu pote fi nici alu Turciei muribunde, nici alu Ungro-Austriei babilone și officiose, nici alu Russiai bigote.“

„Noi suntemu ceea ce diplomati'a uluita numesce Cestiunea Oriintului, vechi ca și Oriintele istoricu!“

Originea și cauzele crizei morbifice sunt în viciulu de nascere a Turciei și Austro-Ungariei, precum a fostu în Bizantiulu grecu.

d. „Col. I. Tr.“

V. Maniu.

În interesulu egalei îndreptăți pre fundulu regiu, faosebire, dupa dreptulu istoricu d'în vechime, asteptămu, că celu pucinu în proiectulu majorității comisiunei pentru organizarea municipielor în fundulu regiu să se curme odată separatismulu macaru în lege. Acest'a inse îndesierutu speră, pentru-că si sasii liberali nu voira, ca universitate să se numesca „Universitatea fundului regiu“, ci „Universitatea sasésca“ și averea ei er' „avere nationale sasésca“. Barbatii nostri de lupta inse, dupa ce nu potura reesi cu această modificare, ca unu depositu alu dreptului de egalitate îndreptăte d'în fundulu regiu, ne au rezervatu dreptulu cuvinutu pre timpuri mai neegoistice, dandu protestu la protocolu prin urmatoriulu:

Votu separatu.

Onorabila universitate! În sedinti'a onorabilei universități d'în 24. martiu 1871 s'a facutu d'în partea deputatulu scannulu Sebesiului, Iacobu B o l o g a, la §. 1 și 2

Nu eră ertatu, mai departe, a se amestecă în aducearea sentinței, fără trebuia să fia în linisce, să nu agite poporulu și să nu lu adune în giurulu lor. Celu ce lucră contr'a acestor regule se pedepsea cu amenda celu pucinu de 50 de drahme. — Astu-feliu de ordinatiuni s'au mai emis și pre timpulu lui Philipu celu frumosu; anume s'a ordonatu, că advocatii să faca deosebire stricta între processe juste și injuste, ca argumintele si citările lor să fia adeverate; la pertractări să se presinte fără intarđfare, acolo să se porțe cuviinciosu și să nu aspiredie la plata pré mare; să se ferésca de immoralități și să partinésca pre cei seraci. Într'o carte vechia se mai dice: „este avantajiosu pentru unu advocatu, dacă are unu esterioru; placutu, una portare buna și facia suridietória; manierele lui să fia preste totu modeste; imbracamentulu lui să nu fia nici batatoriu la ochi, dar' nici neglesu; vorbindu să nu si musce buzele; gesturile lui să nu treca preste margini; și nu strige, dar' nici să nu vorbésca încetu.“

Revenindu la advocatii d'în Aten'a, mai avemu să amintimu, că durat'a vorbirei inca eră restrinsa între ore-cari margini. Cursulu asié numitulu o r o l o g i u de a p a (clepsydra) dură cam trei ore, și numai în acestu timpu eră permisu a tinea vorbiri, dacă nu cum-va celalaltu advocatu nu cedea câte-va patrarie d'în timpulu seu. Dacă trecea cele 3 ore, ori s'au desvoltatu tote parerile a supr'a cestiunii ori ba atâtu acus'a câtu si apărarea trebuia să se finesca. De aci se vede, că pre acele timpuri, candu advocatii compunea vorbirile lor cu atât'a grige, căta dexteritate se recerea, ca să nu fia vorbirea nici pré lunga nici pré scurta. Fia-care Oratoru să acomoda dupa orologiulu de apa alu seu; si-ciontă seu si-adauga vorbirea. Cum-că acés

FOISIORA

Despre advocati.

Nu credemu să exista vre-o cariera, care, conformu impregiariloru timpului si locului, să nu fia trecut prin ore-cari strafarmări în cursulu seculilor. — Puterea infioratoria a poporulu d'în evulu mediu a disparutu ca noptea la ivirea dioriloru!

Dreptulu fortii s'a invinsu prin sciința! Cultur'a și abilitatea au invinsu tote. Adi comandantele unei armate nu are trebuința de atât'a putere fisica, căta are de studiu fundamentalu; maistrulu de acuma inca are alta metoda în maistri'a sa, nu ca până aci; în scurtu, sciința, cultur'a și abilitatea au datu forme noue la tote în lume. Istori'a maistrielor și a inventiunilor este forte interesanta.

Dar' credemu a face unu servitiu mai placutu, abstraguudu dela acea istoria, și ocupandu-ne de asta-data de istori'a celei mai însemnate, ba potemu a dice, celei mai puternice cariere.

Vomu vorbi despre originea, desvoltarea, și chiamarea advocaturei, dupa unu diuariu d'în strainetate.

În tempulu candu omenimea se supunea legiloru naturei, er' mai tardiu legiloru lui Moise, nu eră trebuința de advocati; adeva nu se aflau omeni, cari să apere causele altor-a d'în officiu. Pre timpulu lui Moise, ba inca si mai incoce, acusatorulu se presintă în persona în a i n t e a p o r t i i, adeva: înaintea tribunalulu.

Originea advocaturei nu se pote sci cu siguritate, atât'a inse este necontestabilu, că, pre candu omenimea a

precum si la toti cei-lalti asemenea sunatori paragrafi l' in proiectulu majoritatiei comisiunei pentru regularea municipielor d'in fundulu regiu, unu emendamentu, prin care s'a cerutu stramutarea numitorulu paragrafi intr'acolo, ca in locu de „universitate natiunei sasesci“ — „sächsische Nationsuniversität“ — se se dica : „universitatea fondului regiu“ — „Universität des Königsbodens“, si in locu de „averea natiunale sasésca“ — „sächsisches Nationalvermögen“ — se se dica : „averea celor 11 tienuturi istorice numite in §. 1.“ — „Vermögen der, im §. 1. bezeichneten eifl historischen Kreise.“

Emendamentulu acestu-a inse s'a respinsu si s'au redicatu la concludu paragrafi mentionati cu cuprinsulu loru opumnata, ce dedu subscrisitoru ansa, de a insinua la loculu si timpulu seu votu separat, pre care lu motivéza acum'a cum urméza :

1. Considerandu, ca in fundulu regiu locuiescu trei popore principale, adeca poporulu romanu, sasescu si ungrescu, intre cari dupa natura acestui fondu regescu, care nu a suferitu nici odata vre-o disparitate de drepturi intre locuitorii sei — nu a existatu dupa lege nici o deosebire de dreptu ; considerandu, ca in acestu fondu regiu a domnitu inca d'in cele mai vechie timpuri sistem'a reprezentativa, pre temeulu care-i-a tocm'a asié au exercitatu romanii si ungerii dreptulu de a-si tramite reprezentantii sei la acésta universitate, precum l'au intrebuintiatu si sasii : considerandu deci, ca in universitatea acésta nu a fostu si nu este reprezentatu numai poporulu sasescu, ci sunt reprezentate tote poporele d'in fundulu regiu : trebuie se marturisi-mu, ca numirea acestei universitati de „Universitatea natiunei sasesci“, a fostu si pana acum de totu nepotrivita si vatamatoria pentru celelalte popore d'in fundulu regiu ; ca usuarea ei si mai departe, si mai cu séma dupa ce s'a stersu de totu vechi'a sistema a staturiloru transilvane d'impreuna cu starea loru exceptiunala, privilegiata, si asié a trebuitu se incete si natiunea sasésca de a se mai infacisá ca natiune stativa, nu numai ar' dá ansa la necurmata frecári natiunale, ci pre lesne ar' poté se devina chiaru si prejudiciosa egalei indreptári, pretinsa de tote poporele d'in fundulu regiu, si ca, prin urmare, universitatea acésta numai atunci va esprimá prin numire caracteristic'a sa cea adeverata si corespundietoria compunerei sale, candu se va numi „Universitate a fundului regiu“.

2. Considerandu, ca documentele sunatorie despre asié dis'a „avere natiunale sasésca“ nu lasa nici o indoieála despre aceea, ca acésta avere e proprietatea publica a totoror locuitoriloru d'in acelea unu-spre-diece tienuturi istorice ale fundului regiu, cari sunt amintite in §. 1. alu mentionatulu proiectu, si ca aceste tienuturi nu sunt locuite numai de sasii, ci si de romani, ungeri si altii : trebuie se marturisi-mu, ca numirea acestei averi de „avere natiunale sasésca“ nu numai e de totu nepotrivita, ci pre usioru pote se dá ansa la interpretári daunose dreptulu de proprietate, si ca, prin urmare, ar' fi trebuitu se se priméza numirea ei cea adeverata si drepta, adeca „averea celor unu-spre-diece tienuturi istorice amintite in §. 1. alu proiectulu.“

Dorerea, ca nu s'a primitu acestu emendamentu pre motivatu, ni o alina in cátu-va sperantia, ca la locurile competente se va luá acelu-a in consideratiunea, de carea e demnu.

Sabiu, in 29. martiu, 1871.

Iacobu Bologa, m. p., deputatul scaunului Sebesului, Elia Macelariu, m. p., dep. scaunului Mercurea, Ioane Macelariu, m. p., dep. scaunului Mercurea, Michael Dobo de

Ruszka, m. p., dep. scaunului Oresti'a, Dr. Avramu Tincu, m. p., dep. scaunului Oresti'a, Ioane Parasciv, m. p., dep. Sebesului, Dr. Lészay, m. p., deputatu scaunului Oresti'a. „Gaz. Trans.“

Suntemu rogati a dá publicitatii urmatorulu comunicatu :

Cu ocaziunea tienerii sinodului vicariale, in 8. iuliu 1870, in Simleulu Silvaniei, la initiativa dlui Georgiu Popu d'in Basesci s'a facutu una collecta pentru alinarea doreiloru veduvei si ale orfaniloru lui Simeonu Malinetescu d'in Orbó, omoritu prin mani sacrilege magiare in 2 maiu 1870, in Tasnadu, cu ocaziunaa alegerii de deputatu dietalu. La acésta collecta au participatu urmatorii Domni :

Georgiu Popu, proprietariu in Basesci, Vasiliu Popu, protop. in T. Szántó, Andreiu Czibensky, adv. in Zalahu, Dr. I. Niehita, adv. in Zalahu, Georgiu Filepu, adv. in Ér-Kávás, Nicolau Buteanu, propr. in Ér-Kávás, Vas. Basti, preutu in Érgirót, câte 5 fl., Aless. Costea, preutu in Nadi-siu, Aless. Badescu, preutu in Almasiu, Ionu R., Petru Dragosiu, preutu in Siciu, I. Moldovanu, par. in Ér-Szodoró, Vas. Vancai, protop. in Ujnémet, Simeonu Orosu, adv. in Simleu, Ionu Galu, protop. in Supurulu super., Demetriu Corcianu, preutu in Silvasiu, câte 2 fl., Teodoru Orliá, invet., Laurentiu Cab'a, protop. in H. Giurtelecu, Gabrielu Cordisiu, invet. in Dersid'a mica, I. Vicasiu, protopopu in Hidvég, câte 1 fl., la-olalta 57 fl. v. a.

Acésta sumulitia s'a concreditu subscrisitorulu, ca cu ocaziune benevenita se o immanue veduvei lui S. Malinetescu. Voindu inse, ca immanuarea se se faca cu ore-si care solemnitate si inaintea unui publicu mai numerosu, ocaziunea dorita nu s'a prezentatu asié usioru. Abié in 20 martiu a. c. ni-a succesu a conveni mai multi la-olalta, candu apoi in cointelegere s'a statoritu a se immaná a dou'a di de pasci, adeca in diu'a de 10 aprile a. c. in T. Szántó, unde fure provocati a se infacisá veduva lui S. Malinetescu, dimpreuna cu Gr. Malinetescu si Gr. Ilesiu, ca martori. Sosindu diu'a statorita, dlu protodopu V. Papu tienu, dupa esirea d'in baserica, una cuventare accomodata cátra poporu, in urm'a carei-a mai contribuiu Demetriu Tóth si Filipu Kisiu, economi, câte 1 fl., Iacobu Rebellesiu, economu, 50 cr., Alessiu Pastianu, economu, 40 cr. — Dupa acésta, sum'a integrita prin dlu V. Popu la 50 fl. se immanuá prin subscrisitorulu veduvei lui S. Malinetescu, Anis'a Secara, si cumnatulu seu Grigoriu Malinetescu, ca tutoru si cointeressatu, cu adaugerea, ca interesele de la sum'a primita se se foloscesca spre crescerea orfaniloru pana candu acesti-a voru ajunge etatea de 13 ani, ér' de aci inainte, pana candu orfanii voru deveni majoreni, se se capitalizeze si interesele, avendu G. Malinetescu se deé ratiuciniu despre acésta protopopulu tractuale, cu ocaziunea visitatiunii canonice.

Despre immanuarea si primirea sumei mentionate adaugu aici si urmatori'a constatare : „Subscriisii constatámu, ca collect'a de bani in suma de 60 fl. v. a., facuta in Simleu, cu ocaziunea tienerii sinodului vicariale in 8 iuliu 1870, in favorulu orfaniloru lui S. Malinetescu d'in Orbó, care la alegerea de deputatu d'in 2 maiu 1870 in Tasnadu fu omoritu prin alegatorii magiari, — o amu primitu de la dlu Georgiu Filepu, fara scadere. — T. Szántó, 10 aprile 1871 ; G. Malinetescu, Anis'a Secara. Inaintea nostra : Georgiu Costea, preutu gr. c. in Ér-Hatvan, Gr. Ilesiu d'in Orbó, D. Tóth, Vas. Papu, Ionu Papiliu.“

Ér-Kávás, in 11. aprile 1871.

Georgiu Filepu m. p.

procedura a fostu de multe ori neplacuta o scimu de la Demosthene, care intr'o [vorbire a sa se plange, ca intr'o ora de apa nu e in stare a-si desfasuári parerile sale despre obiectulu d'in cestiune. Limitarea dupa orologiulu de apa s'a introdusu si in Rom'a, si s'a intrebuintatu inca si pre timpulu consulatulu, sub Pompeiu. In Franci'a, Carolu alu VIII. a ordonatu la anulu 1413, ca advocatii se jore, ca vorbirile loru voru fi cátu se pote de scurte. In Rom'a numai tardiu s'a facutu advocatur'a unu modu de viet'a, ca-ci unii tineri talentati numai pentru aceea se faceá advocati, ca, escelandu prin cáte-va vorbiri, se-si deschida calea la unu postu de statu mai bunu. Dar' immul-tiendu-se processele, lucrárele advocatiloru inca s'au immul-titu, si asié si d'insii a pretinsu a li se remunerá ostanelele.

Acésta se parereá la inceptu a fi abusu, si o lege a si opritu primirea de veri-ce remuneratiune. Dar' acésta despusetiune n'a potutu existe multu timp, pentru ca s'a statoritu prin lege, ca advocatur'a se fia oficiu regulatu.

Legislatiunea Romaniloru a fostu forte curiosa si multu timpu n'a fostu statorita prin adeverate legi.

Pre timpulu imperatiloru, tribunalele publice au perdutu multu d'in valoarea loru, cu tote ca imperatii n'au fostu contr'a tribunaleloru. Codicele lui Justinianu favorisédia forte tare pre advocati, absolvindu-i de la mai multe lucrári si greutáti publice. Acestu oficiu se bucurá de cea mai mare onore, ba se dice, ca insu-si imperatii pledáu adeseori in calitate de advocati. Advocatii erau intr'unu ranghu cu ostasii.

Imperatulu Anastasiu doná advocatiloru pensiuati titlu de clarissimi ; ér' Iustinianu a dechiaratu advocatur'a de unu ordu deosebitu. Contr'a abuseriloru comise de

corpulu advocatíalu s'au publicatu mai multe ordinatiuni, d'intre cari cea mai insemnata e aceea, ca femeeloru nu-li erá ertatu a primii processe, concediendu-li-se numai ca causele loru se si-le pote aperá ele inse-si.

Caus'a acestei ordinatiuni a fostu o fameea, numita Afronia, carea a abusatu cu patientia judiloru. Cum-ca femeele romane au avutu rolu activu inaintea tribunaleloru, se pote vedé d'in casulu Hortensiei (fiic'a renumitulu advocatu romanu Hortensiu), care a protestatu cu tota solemnitatea contr'a impregiurárii ca si femeele se solvésca contributiune, si scimu ca oratori'a acestei femeie este laudata chiaru si de magistrulu oratoriei, de Quintilianu.

Orbiloru inca nu-li erá ertatu a fi advocati, pentru-ca s'a intemplatú odata, ca unu advocatu orbu, numitu Publiu, chiaru atunci vorbiá mai cu focu, candu judecatorii parasisera degiá sala tribunálulu.

Misiunea advocatiloru de asta-di este multu mai grea, decâtu a oratoriloru d'in vechime ; de ace'a forte nimeritu a observatu unu advocatu dicundu : „Daca Demosthene si Cicerone s'ar' fi presintatu la pertractári de atátea ori, ca si mine, de siguru nici unulu nu deveniá asié de renumitu.“

Epoce'a nostra este multu mai prosaica, decâtu se pretinda oratoria atátu de curiosa ca in vechime, ba advocatulu de asta-di s'ar' face ridiculosu citandu esemple d'in secululu alu XVI. Ce ati dice, daca, de esemplu, advocatulu de asta-di ar' aperá caus'a clientulu seu (care nu voiesca a recunosce pre cine-va de fiu legitimu alu seu) cu urmatori-riale esemple : „daca mai de multu s'a datu crediementu aceluor barbatu, cari nu au recunoscutu copii, despre cari se dicea a fi ai loru ; daca Demeratus, dupa afirmatiunea lui Erodotu, s'a lipsitu de tronulu regescu numai pentru ca

Bibliografia. Am primitu „Colecțiunea de Poesie de d. Demitriu Stănescu ingineriu silvanu si hotarnicu, membru alu societ. ptru inv. popor. rom., membru onor. alu societ. geograf. ital. d'in Florenti'a. — Tiparita in 200 esemplarie cu spesele autorulu si donate Societáti pentru invetiatur'a poporulu rom.“ spre adaugerea fondulu societáti. Iassi, 1871.

Colecțiunea cuprinde 16 poesie d'intre cari un'a mai mare in III canturi, si 15 mai merunte, d'intre cari avemu se relevámu „Cantulu mamelor rom. d'in Transilvani'a cátra copiii loru in léganu“ — „Cantarea scolariulu“ — „La Transilvani'a“ si poemulu istoricu „Horia si Closca“, scrise cu multa simtire pentru suferintiele Rloru d'in Transilv. de cari D. autoru este aduncu petrunsu. — Considerandu scopulu celu bunu ar' fi fostu bine a se trage mai multe esemplarie spre a se poté trece si d'incoce.

VARIETATI.

* (Diuarie noue.) In Bucuresci aparura in tempulu d'in urma doue diuarie : „Romanu-Verde“ si „Telegrafulu de Bucuresci“ ; celu d'antáiu cu devis'a : „Fi Romanu de omenia. — Fi omu de romanía“, are de scopu : „Esirea poporulu romanu d'in ratecirea in care se gasesce, si intorcerea lui la simfrea romanésca d'in trecut“ ; éra celu-a-laltu promite a lucrá d'in tote poterile la redeseptarea, la formatiunea si la cultura unei opiuni publice bine intielesse. — Pentru ca si on. nostru publicu cetitoriu se pote cunosce insemnata titulu adoptatu de diuariulu d'antáiu, lasámu se urmeze urmatoriile pasage d'in acestu diariu : „Scriindu pre funtea acestei foie : „Romanu-Verde“, amu spusu tota credint'a si scopulu nostru. Celu putienu poporulu ne va intielege, ca-ci numele gazetei nostre nu e neci de cum nouu pentru dinsulu. Romanu verde, verde ca bradulu ce nu ingalbinesce nici de viscocele iernei, si care stá neclintitu pre crescetulu Carpatiloru, Romanu verde erá odiniora fie-care asténu ce tieneá peptu Tatarulu la Nistru si Turculu la Dunare. Romanu verde namiá poporulu pre unu betranu, alu carui braciú secatu de lupte totu mai poteá rapedi o sagéta iu céfa puului de naparca, ce-i rapisse colfisiurulu d'apamentu, fragmentatu cu osele parintiloru sei. O frageda copila care incalecá calulu si doborá cu securea siruri de pagani, erá in ochii poporulu o Romanca verde. Ce mai Romanu verde ! dice pana adi poporulu despre celu ce crede ca-i mai bine se mora cu cinste, decâtu se traiesca in rusine. Vorbesce-mi verde ! ti-dice tieranulu, candu pricepe ca ambli cu cotiture si ca n'ai pre buze ce'a ce ascundi in inima. Romanu-Verde cuprinde in sine : tinereti'a, curagiulu, barbatia, mandria, nefatiarnici'a... cu unu cuventu, tota firea vietii Romanulu.“

** (Una proclamatiune a femeeloru parisiane.) Foi'a oficiale de Parisu publica una proclamatiune a unei gruppe de cetatiene parisiane cátra sororile loru, pre cari le invita la una consultare pre ser'a dílei a dou'a de pasci. Scopulu acestei consultári fu : organizarea unei actiuni armate a femeeloru pentru aperiarea Parisulu. In casu, daca reactiunea cu gendarmii sei s'ar' incercá se ocupe Parisulu. In acésta proclamatiune se dice : „Parisulu este asediatu, Parisulu se bombardeza. Cetatiene ale Parisulu, unde ni sunt copiii, fratii si socii nostri ? Audfi voi bubuitulu furiosu alu tunuriloru si sunetulu clopotulu de vijelia, care apeleza la noi ? La arme, ca-ci patri'a este in periculu ! Cetatiene ale Parisulu, voi stranepote ale femeeloru

tatalu seu a dísu : elu nu e fiulu meu ; daca Lacedemonii au pretiuitu mai pre susu pre Agesilaus, de cátu pre Leotichide, numai pentru ca Agisu dícea mai de multu, ca acestu-a d'in urma nu e fiulu seu, ci alu lui Alcipiade : atunci si clientulu meu i-se pote dá dreptu, si pre bas'a esempleloru si cauzelor cite trebie se-i dati dreptulu, candu dice, ca pre acestu copilu nu-lu recunosce de alu seu, s. c. l.“

In evulu mediu, administratiunea tribunaleloru nu a fostu regulata, si d'in acésta cauza lucrárele advocatiloru inca au mai incetatu. In acestu evu processele se fineáu mai fulesu cu sabi'a. Advocatii inca trebuiau se pasiesca adese-ori pre campulu luptei, si istori'a ni spune urmatori-riale despre unu asemenea casu d'in secululu alu XIII. : Advocatulu, predandu caus'a clientulu seu cu cele mai frumose cuvinte, provocá pre contrariulu seu, ca se recunosca acus'a, dar' daca i-va placé pote se o si retaca.

Daca taceá, clientulu poteá se cera ascultarea martoriloru. Apoi advocatulu poteá se adauga, ca elu insu-si e gat'a a se bate in loculu clientulu seu, calare ori pedestru, cu ori-ce arma si conformu pusetiunei sale. Apoi aruncá manusi'a contrariulu seu. Advocatulu contrariulu inca si-spuneá ale sale, si apoi se lasá in voi'a judecatoriloru, a aduce sentintia ; inse se intemplá adese-ori, ca judecatorii aduceá sentintia, ca caus'a are se se decida prin duelu.

Adi putieni advocati si-ar' periclitá vietia pentru clientii loru.

Cassiu.

loru marei revolutiuni, cari in numele poporului si alu dreptatii mersera la Versalia si adusera pre Ludovicu XVI, mai suferi-vomu noi inea, noi mame, socie si sorori ale poporului francezu, ca miseria si ignorantia se ni faca copiii nostri inimizii unii altoru-a, ca tatalu se se lupte inaintea ochiloru nostri contr'a fiului, fratele contr'a fratelui pentru unu capritiu alu oprimatoriloru nostri. Cetatiene ale Parisului, or'a s'a apropiatu, trebuie se se puna odata capetu lumiei vechie! Noi voimu se fimu libere. Si nu numai Francia se radica, ci privirile totoruru poporeloru culte sunt indreptate a supr'a Parisului si accepta numai victori'a nostra, pentru a se elibera si ele. A ceea-si Germani'a, a carei armate regale au devastatu patri'a nostra, jurandu morte tendintiloru ei democratice si sociale, aceea-si Germani'a este cuprinsa si miscata de suflarea revolutiunei. De ace'a ea este de 6 luni de zile in stare de asediu, si reprezentantii ei, cari apartienu tagmei lucratoriloru, lancediescu in carcere. Insa si Russi'a se uita numai cum moru aperatorii libertatii, spre a saluta una generatiune noua, carea se fia gat'a a se lupta si a mori pentru republic'a si strafarmarea sociale. — Irland'a si Poloni'a, cari disparu numai spre a aparé cu energia noua — Itali'a si Spani'a, cari cauta a-si recasciga poterea perduta spre a participá la lupt'a internatiunale a poporeloru (sic). — Austri'a, a carei guvernú are se sugruma revoltele tierci si ale fortiloru slave (?) — aceste colisiuni constante intre clasele domnitorie si poporu, au nu insemnéza ele, cá pomulu libertatii, udatu cu sangele versatu de una sut'a de ani, rodesce si aduce, in fine, fructele dorite? Cetatiene ale Parisului, manusi'a este aruncata, trebuie se invingemu séu se morimu. La porti, pre barricade, in suburbie! si-apoi vom vedé, daca nemernicii voru cuteza se m'assacreze nisce femeie nepotintiose", etc.

(Fapta demna de imitatu.) Judele cercualu alu Baiei-Mare, D. Iosifu Papu, vedindu lipsele si neajunsesele, cu cari au a se luptá scólele confessionale romane d'in cerculu Baiei-Mare, petrunsi fiindu totu-odata si despre ace'a: cá numai prin prosperarea si buna-starea scoleloru se póte aventá si poporulu nostru la cultura spirituala si buna starea materiala receruta, d'in indemnulu seu propriu a luat in spelese comunale pentru anulu curinte 1871 sum'a de 1050 fl. v. a. adeca una mie cinci dieci florini v. a. spre acoperirea lipseloru si neajunselor scolarie, pentru care fapta si d'in partea vener. Ordinariatu a diecesei Gherlane sub nr. 502/231 d'in siedinti'a Consistoriala, tienuta in Gherla la 28. febr. 1871 i-s'a exprimatú recunoscinti'a meritata. Primesca totu-odata D. jude cercualu si d'in partea clerului si poporului d'in protopopiatele Baiei-Mare si a Baiaspiiei multiumita si recunoscinti'a publica.

(Cetimu in diuariulu Pester Lloyd), cá numirea lui Atzél de comite supremu alu comitatului Aradu se va publicá numai cu inceputulu lunei lui mai. Caus'a acestei intardfari, dice numitul diuaru, consiste in impregiurarea, cá prin morteá lui Ioanu Papu a devenitu vacantu si postulu de capitanu alu cetatii Aradu, a carui-a implere dá preste greutáti mari. Acum'a, daca ar repasi si primariulu (Atzél), municipiulu ar' remané fara neci una conducere, si asié repastrea lui Atzél va urmá numai voru fi delaturate difficultátiile indicate.

Invitare de prenumeratiune

la „PREUTULU MIRENU“

foia besericesca, scolastica si literaria, carea va aparé celu multa cu prim'a iuliu a. c. in Gherla, sub redactiunea dlui Ioanu P. Papiu, preutu gr. cat. la institutul correctoriu transilvanu. Pretiulu de prenumeratiune, in suma de 4—5 fl., va avé se se tramita numai dupa aparitiunea numerului primu, éra colele de prenumeratiune sunt a se tramite pâna in 10. maiu a. c. prin ven. ordinariatu diecesanu respectivu, pentru ca estu-modu dlu editore si redactoru se se pota orientá in privinti'a ficsarii pretiului de prenumeratiune. Dnii colectantii primescu de la 8 esemplarie unulu gratuitu. — Lasámu se urmeze aci urmatori'a programa:

„Preutulu Mirenu“ va est in tota lun'a de done ori adeca: la 1. si 15. a fia-carei lune in cuprinsu de 2 cole tiparite in formatu (cuartu) mare — si va avé de scopu:

a) besericescu: a referi despre starea lucrurilor besericesci si raportulu besericeci gr.-catolice facia cu alu altoru confesiuni; — referintiele clerului facia cu poporulu si vice versa, aপরera intereselor besericesci, sustienerea in vigore a drepturiloru ei avitice, natiunali si confessionali; explicarea ceremonieloru rituali si delaturarea dateneloru superstitiose.

Va nesuf mai departe prin indemnári a midiloci inbunetátierea starei materiala a besericeleloru si a clerului; intemeierea si eventualmente imultirea fondurilor besericesci, — a sustiené si propagá moralitatea in poporu, a-i casciga atragere cátra confesiunea si religiunea avitica si a-lu pune in puseitiune de a-si cunoce demnitatea ca atare — sustienendu in evidenti'a tote despusetiunile facute si ordinatiunile emanate in interesulu besericeci si alu religiunei — si publicandu cerculandele si ordinatiunile Ven. Ordinariate diecesane cu invoierea acestoru-a.

b) Scolasticu: ca organu pentru inaintarea culturai poporului va apéré interesulu scoleloru romanesci in genere si alu celoru confesiunali in specie; va aretá raportulu acestoru-a facia cu cele comunali prin aplicarea legei scolastice si dreptulu ce li compete d'in acést'a; va pune la vedere tote cábile posibili si midilocale necesarie spre sustienerea scoleloru, nesuindu-se a delaturá si a miciorá tote piedecele obvenitorie in cultura poporului romanu. — Va desfasiurá mai incolo principie salutare spre ajungerea la scopulu invetiamentulu poporale, dandu indemnulu la introducereá regulata a conferintiloru invetiatoresci — aretandu agendele acestoru-a si reportandu despre resultatulu loru. Va desvoltá principie metodice si didactice statorite prin barbati renumiti de scola, producundu parerile acestoru-a relative la scola poporale, mai departe va pune in evidenti'a pria corespundintie autentice starea scoleloru d'in diecesele romane greco-catolice, comparandu-o cu scolele altoru confesiuni d'in patria si aretandu despusetiunile facute in interesulu invetiamentulu poporale; va nesuf pentru intemeierea si eventualmente sustienerea si imultirea fonduriloru scolarie — publicandu concurse de statii si prin statorirea de premie dupa potenti'a — va dá indemnulu de emulatiune nobile atátu prin propunerea de a resolve probleme si intrebári scolastice corespundietorie, cátu si prin laudarea invetiatoriloru celoru energiosi in sfera de activitate si, publicandu ordinatiunile emanate in interesulu invetiamentulu, va aretá cábile posibili spre ducerea loru in deplinire.

c) Literariu: „Preutulu mirenu“ ca atare se va ocupá cu literatur'a besericesca in genere si a besericeci gr.-catolice in specie, cu cunoacerea istoriei besericeci romane si a ritului, cu publicarea de documente si acte istorice si limbistice, cu biografiile barbatiloru renumiti si bine-meritati de scola si beserica, incunoscintiarea opuriloru literarie, si totu ce se referesce la literatur'a limbei romane, éra in

d) Varietati va cuprinde notiie succinte si autentice despre totu ce se referesce la beserica, scola si literatura, urmandu une-ori cáte o predica ori disertatiune.

Sciri electrice.

Versalia, 17. apr. Parisulu fu provocatu a se predá in tempu de 24 de ore. — Generalulu Dombrowski e ranitu. — Parisulu e inchisu cu totulu.

Marsilia, 17. apr. Cetatea e liniscita si desarmarea aproape terminata.

Versalia, 17. apr., noptea. Picard comuna Adunárii natiunale, cá truppele guvernului au ocupatu castelulu Becon, unde au aradicatu batterie.

Berolinu, 17. apr. Commun'a de Parisu respinse ultimatulú lui Thiers, prin care se cerú predarea cetáti in cursu de 24 de ore; perderile ambelorú parti suferite in lupt'a dela Neuilly sunt considerabile.

Bucuresci, 17. apr. Noulu representante alu Turciei primu plenipotentia d'a statorí cu Aali pasia tote detaturile, referitorie la eventualitatea unei ocupatiuni a Romaniei.

Parisu, 17. apr., demaneti'a. Raporturile generariloru Cluseret si Dombrowski comunica cu dat'a 16, l. c.: Luptele de la Neuilly au fostu forte veheminte, inse federatii au remasu invingutori.

Viena, 18. apr. Partit'a constitutionale voiesce a interpellá ministeriulu, in siedinti'a cea mai de aproape a senatului imperialu, despre cerculu de activitate alu noului ministru Grocholski.

Viena, 18. apr. Dupa informatiuni demne de tota credinti'a, comand'a nemtiesca d'in Francia a dechiaratu in 15. l. c. siefulu poterii esecutive, cá, la casu candu armatelorú guvernamentale nu li va succede a supprime revolutiunea parisiana pâna in 24. aprile, truppele nemtiesci voru fi constrinse a intreveni.

Viena, 18. apr. Diuariulu „Tagblatt“ publica unu telegramu d'in Brussell'a, care comunica: Partid'a bonapartista d'in Francia face prograsse considerabile, si nu incupe indoieala, cá Napoleonu are de cugetu a merge in Francia. — Guvernulu a emis unu cerculariu, care ordona a se veghiá a supr'a partisaniloru de aici ai lui Napoleonu.

Versalia, 18. apr. Nemtii impedecara aprovizionarea Parisului d'in partea de cátra St. Denis. — Insurgentii reocupara padurea de la Colomber. — Se aude, cá reprezentantii Angliei, Italiei si Americiei se nesuiescu a esoperá unu armistitiu.

Bucuresci, 18. apr. Partit'a ex-principei Cusa si-incorda de nouu tote poterile, pentru ca cu ocaziunea cea mai de aproape se intrevina publice in favorulu hospodariulu destituitu.

Atena, 18. aprile. „Independinti'a elina“ co-

munica ca unu ce pozitivu, cá Russi'a si Turci s'au contielesu a despartí éra-si Romania in doua parti. — Regele Otto voiesce a merge in vértacést'a la Vien'a.

Parisu, 18. apr., 6 ore ser'a. La alege-rile comunale de ieri comun'a a caditu in 13 arrondissemente; candidatii comunei au primitu numai in 4 arrondissemente a opt'a parte de voturi, in tote cele lalte nu s'au alesu nice unu candidatu. Menotti Garibaldi fu alesu cu 6076 de voturi. — Comun'a instaleza unu tribunalu martialu constatoriu d'in 6 membri; condemnárele la morte aduse de acestu tribunalu se voru substerne comisiunei esecutive spre sanctionare. — Unu raportu alu generalulu Dombrowsky, de la 16 a 3 ore d. m., dice: Neuilly este asediatu de truppele nostre; amu luatú trei barricade, unu stendardu de la suavii papali, precum si unu altu stendardu de la infanteria de linia. — Cortelulu generalu alu lui Dombrowsky se afla inca totu in Asnières. In momentulu acestu-a tota poterea federatiloru se afla in giurulu padurei si a podului de la Neuilly; pentru ocuparea podului se lupta inca cu mare focu. — Mac Mahon si-a asediatu cortelulu generalu in Fortenay.

Londonu, 18. apr. Unu telegramu d'in Parisu alu diuariulu „Times“ comunica, cá in Belleville si Menilmontant se radica barricade cu mare intiela, de ora-ce se temu, cá truppele de Versalia voru a intrá Parisu prin partea acést'a. Insurgentii au ocupatu parti intregé d'in cetatea Neuilly pâna d'incolo de beserica, si stau numai vre-o cati-va pasi departe de podu, care este aperatu de truppele de Versalia cu mare atrocitate.

Brusella, 18. apr. Principes'a Matilda, verisior'a lui Napoleonu, fu invitata de cátra ministrulu de interne, ca se-si caute aiurea locu de locuintia, de ora ce cas'a ei se considera ca centrulu aspiratiuniloru bonapartiste. Principes'a nu este inca resoluta a parasí Belgiulu. — Guvernulu prussianu a recomandatú cabinetulu de aici, se nu conceda, cá Belgiulu se devina cuibulu agitatiunii bonapartiste. Aici se facu preparative pentru fundarea unui diurnalú mare bonapartistu.

Monacu, 18. aprile. Arci-episcopulu de Monacu a escuminecetu pre Döllinger.

Parisu, 18. apr. Truppele de Versalia campeza in positiunile ocupate; generalulu Dombrowski e de nouu ranitu; perderile federatiloru sunt forte considerabile. Dupa diuariulu „Bien Public“, in batalionele d'in Antoine, Belleville si Montrouge se manifesteaza descuragiare mare.

Parisu, 18. aprile demaneti'a. Lupt'a de ieri de la Asnières s'a terminatu cu total'a nimicire a insurgentiloru, cari au perdutu 100 morti si unu numeru corespundietoriu de raniti.

Parisu, 18. apr. s. m. Diuariulu lui Rochefort constata, cá s'au inceputu negociári oficiale intre Parisu si Versalia. Truppele de Versalia impusca in continuu d'in castelulu Becon a supr'a puseitiunii federatiloru, cari trebuira se se retraga d'in Neuilly.

Florentia, 18. aprile. In siedinti'a camerei deputatiloru s'a cetitu adress'a camerei Romaniei cátra parlamentulu italianu, carea felicita guvernulu si poporulu italianu pentru politic'a lorú si pentru adoptarea Romei de capital'a Italiei. — Adress'a fu primita cu aplause. Presiedintele dá espressionu viuei multiumiri a camerei.

Viena, 19. apr. Grocholski a primitu poifoiulu ministerialu cu consentiementulu clubului polonu. Elu se incercá a molcomi pre deputatii partitei constitutionale despre numirea sa si rogá pre „iubitii sei collegi“ se aiba incredere in elu, asigurandu-i, cá despre independinti'a Galitiei nice vorba nu va fi.

Viena, 19. apr. Principele Carolu d'in Romania'a voiesce a intreprinde una caletoria in Moldov'a, de unde primesce adrese omagiale.

Versalia, 19. apr., demaneti'a. Truppele guvernului ocupara a séra Asnières, respingundu pre insurgenti pâna preste fluviulu Sein'a; truppele guvernului domnescu preste trecutoriele poduriloru, si aradicara una betteria in curtea garei cálii ferate.

Burs'a de Vien'a de la 19. aprile 1871.

5% metall.	59.90	Londra	125.20
Imprum. nat.	68.75	Argintu	122.25
Sorti d'in 1860	96.75	Galbenu	5.90
Act. de banca	742.—	Napoleon'd'or	9.96½
Act. inst. cred.	278.80		

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.